

TORONTÁL

Ára: 75 para	Szerkesztőőség és kiadóhivatal: Vel. Bećskerek, Obiljeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára: 75 para
	Telefonszámok: Szerkesztőőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bećskerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

A török ellenjavaslatok.

A „Senki-szigete” fölött újra döntenek.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Konstantinápoly, márc. 12.

A török ellenjavaslatban a lausannei szerződés megváltoztatására a következő javaslatokat teszik:

A szövetséges hatalmak minden megszállott területéről vonuljanak ki, mielőtt a nemzetgyűlés a békeszerződést ratifikálta, anélkül, hogy a többi szignatárius hatalom ratifikáló határozatát bevárják.

A területi intézkedéseket illetőleg a törökök a Marica-folyó főágát javasolják a török-görög határuł. Szuverenitást igényelnek a Castelosise, Tenedos- és Adakale-szigetek fölött.

Törökország kéri a békeszerződésbe ama rendelkezés felvételét, amely a török birodalmat fölmenti minden kötelezettség alól ama kölcsönöket illetőleg, amelyek garanciájánál Egyiptom illetékjövendelme és Cyprus adójövendelme szolgál.

Végül követeli a javaslat, hogy az idegen hatalmak mondjanak le Törökországban élő alattvalóikra vonatkozólag a kapitálációról, gazdasági és pénzügyi privilégiumokról.

Románia sőt szállit.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 12.

Emmádi beogradai román követet felhatalmazta a kormánya, hogy tárgyalásokat folytasson a beogradai állami egyedáruság igazgatóságával a román sószállítások ügyében. A követ és az állami egyedáruság megbizotta aláírta az egyezményt, mely őt ővre biztosította a só behozatalát Romániából.

Nyomavesztett a novisadi merénylőknek.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 12.

Novi Sadról jelentik: A Deutsches Volksblatt nyomdája ellen elkövetett merénylet ügyében a rendőrség megállapította, hogy a tettesek két bombát dobtak be a helyiségbe, mely közül azonban csak az egyik robbant fel. A hatóságai nyomozás eddig teljesen eredménytelen.

Választási népgyűlés — revolverlövésekkel.

Szétzavarták a németek jareki gyűlését. — Agitálnak az ujonnan átvett területeken. — Pribicevity Susakon. Hírek a választási hadszíntérről.

— A „Torontál” beogradí munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, márc. 12.

A választások előkészítése lázasan folyik az ország egész területén. A helységekben és városokban szakadatlanul tartanak népgyűléseket, amelyekben mindegyik párt minél hatásosabban szeretné kifejtetni az egyedüli üdvözítő programjának előnyeit.

A választások esélyei még mindig teljes bizonytalansággal állanak még a beavatott politikusok előtt is. A jóslások, amik tömegével látnak a napilapokban napvilágot, tapogatózások a vaksötétben, melyeknek esekély értékét is kétségbe vonja az objektivitás hiánya. Mindegyik párt — egészen természetesen — a maga helyzetét látja a legrőzsásabbnak, sőt ezt az optimisztikus nézetet egyenesen agitációs célra használja fel.

A legutóbbi napokban kiterjeszkedett a választási agitáció az ujonnan átvett területekre is. Az olaszok által kiűritett vidéken már számos népgyűlést tartottak, hogy meggyerjék a névjegyzekekbe utólagosan

felvett választókat is a választásokon való részvételre. A demokratapárt legtöbb Susakon rendezett nagy népgyűlést, amelyen Pribicevity Szvetozár beszélt. A lakosság a gyűlés után lelkesen ünnepelte a szónokot.

A Novi Sad melletti Jareken a németpárt tartott népgyűlést, amelyet azonban a nacionalisták megzavartak. Röviddel a gyűlés megkezdése után megjelent a helyszínen négy novisadi nacionalista, akik revolverlövésekkel szétzavarták az összegyűlt polgárokat. A megrémült lakosságot az incidens után természetesen már senkisémm tudta újra összehozni.

A németpárt Jareken tartózkodó vezetőemberei telefonon érintkezésbe léptek a novisadi rendőrséggel és közölték velük, hogy a négy nacionalista autón Novi Sad felé közeledik. A rendőrség járőrt küldött ki a határba, mely a nacionalistákat letartóztatta. Az eljárás megindult ellenük.

Németország egységes!

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Frankfurt, márc. 12.

Stresenau képviselő beszédében a francia megszállás kérdését ismertetve kijelentette, hogy a Cuno kormány szilárdabban áll mint valaha. Ha Franciaország arra számít, hogy a kormány napjai megvanak számálva, úgy a legokosabb, ha a német belpolitikai konfliktusba vetett hamis reményt törli a számításából.

TŐZSDE

Március 12.

Beograd. (Zárlat.) London 452, Páris 583, Newyork 9585, Genf 1775, Milano 45525, Berlin 075, Wien 01360, Bukarest 4590, Budapest 319.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 00259, Hollandia 21215, Newyork 53575, London

2524, Páris 3245, Milano 2575, Prága 1595, Budapest 01737-50, Beograd 565, Bukarest 250, Varsó 00120, Wien 0007450, bélyegzett 0007475.

Budapest. (Zárlat.) Amsterdam 1210-1240, Berlin 15-17, Bukarest 14-15, London 14380-14680, Milano 148-152, Newyork 3050-3125, Páris 185-195, Prága 9050-9450, Varsó 7-8, Zürich 570-590, Wien 440-460, Napoleon 11400. A többi változatlan.

A francia-angol egyezség a kölni vasutakon.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, márc. 12.

Londoni jelentés szerint az angol megszállási zónának francia vasúti szállításokra való felhasználása dolgában létrejött egyezmény főbb pontjai a következők:

A francia hatóságok legfőljebb napi tíz vonatot indíthatnak a kölni szakaszon át. A járatok nem szolgálhatnak azonban francia csapatok megerősítésére, hanem legfőljebb ellátására és felváltására. Ugyiszintén használhatók a rubr-szénnek Franciaországba való szállítására.

Megnyílik Fiumével a vasúti közlekedés.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 13.

A sanmargarittai egyezmény végrehajtására tudvalevőleg két bizottság alakult, mely egyúttal megbeszéli az SHS fiumei határkérdéseket és a közlekedés lebonyolítását is.

Ribázs dr., a kettős bizottság SHS delegátusa tegnap Beogradban járt, ahol beszámolt eddigi tárgyalásainak eredményéről. A kiküldött elmondotta, hogy az olaszok előbb a vasúti közlekedés helyreállítását követelik, viszont fontosabb volna előbb a határrendezést elvégezni.

Ribázs dr. tegnap visszatért Abbaziába, ahol folytatja a tárgyalásokat.

Pasity csütörtökön Bećskerekre jön.

Bećskerek város látja vendégül.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bećskerek, márc. 13.

Megírta a „Torontál”, hogy Pasity Nikola miniszterelnököt március 15-ikére, csütörtökre Bećskerekre várják. Érkezése a miniszterelnök gyengélkedése miatt még nem bizonyos, mert orvosai tanácsára a tegnapi napot betegszobájában kellett eltöltenie és így kérdéses, hogy újabb utazásra vállalkozhat-e. A bećskereki ut kérdése ma délelőtt fog valószínűleg eldőlni.

A város mindazonáltal minden előkészületet megtett, hogy a mi-

niszterelnököt méltó fogadtatásban részesítse. Beeskerek városa vendégének tekinti Pasityot s mint ilyen akarja fogadni. Pasity a program szerint reggel hat órakor indul el Beogradból különvonattal és kilenc órakor érkezik az itteni pályaudvarra. Az állomáson a megyei igazgatási hatóság és a város nevében üdvözik és bekalauzolja a megyeházára, ahol a főispáni lakosztályban, amelyet ez alkalomra díszesen berendeztek, a polgármester látja vendégül. A város nagy villásreggelit ad a miniszterelnök tiszteletére, amelyen Rajity Szevit-szláv alispánon, dr. Vászity Endre megyei főügyész, Aleksity Bogoljub polgármesteren kívül részt vesznek a városi tanács tagjai és a helybeli összes vallásfelekezeti papjai.

A délelőti ünnepségek után Pasity Nikolt a hivatalos radikális-párt helyi vezetősége látja vendégül itt tartózkodásának ideje alatt. Az eddigi tervek szerint a miniszterelnök két napon át marad Beeskereken.

Az Ady-Társaság alakuló ülése.

Beeskerek, márc. 12.

Tegnap este ünnepe volt újra a magyar kulturának A Bánsági Magyar Közművelődési Egyesület mellett egy másik magyar kulturális egyesület alakult meg, az Ady-Társaság. A rossz idő dacára fényes és előkelő közönség töltötte meg zsufoltság a Kaszinó nagytermét, dokumentálva együttérzését azokkal a gondolatokkal, amelyek az Ady-Társaságot létrehozták.

Az alakuló ülést dr. Várady Imre nyitotta meg az egybehívók felkérésére. Mély gondolatokkal teli megnyitó beszédében örömeinek adott kifejezést, hogy egy új tűzhely nyílik a magyar kulturának, amely hívta van itt faji életünket, megtartani. A Bánsági Magyar Közművelődési Egyesület nevében örömmel üdvözlö az új társaságot, amely a közművelődési egyesülettel karöltve fog dolgozni a magyarság kulturális jogaiért. Várady Imre dr. melegsívű, tartalmas beszédét zugó tapssal honorálta a közönség. Ezután a formális ülésre tért át a közgyűlés. A jegyzőkönyv vezetésére felkérték Edenburg Lászlót, a jegyzőkönyv hitelesítésére Freund Nataliát és dr. Vinczehidy Ernőt. Ezután a tisztikar megválasztására került a sor. Várady Imre dr. az összehívók nevében azt javasolja, hogy az Ady-Társaság elnökévé Farkas Gejzát válasszák meg. A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadta a javaslatot és Farkas Gejzát választotta meg az Ady-Társaság elnökévé, aki rögtön elfoglalta az elnöki széket és mélyen szántó beszédében monddta el az új kulturális egyesülés programját, amely a haladást, a modernséget írta föl a zászlajára anélkül, hogy destruálna, hogy lerombolná azt a régit, amit helyesnek, jónak talált megismerni.

Ezután a tisztikar megválasztására került a sor, amely a következőképpen alakult meg:

Elnök: Farkas Gejza dr. Igazgató: Juhász Ferenc. Titkár: Edenburg László. Pénztáros: Dr. Mara Jenő. Számvizsgálók: Guttman

Megadták az engedélyt a beeskereki vámhivatal felállításához.

Sürgönyileg értesítés érkezett a beogradi központi igazgatóságtól.

— A „Torontal” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 13.

A beeskereki vámhivatal ügyében tegnap délelőtt döntő fordulat állott be. Ismeretes, hogy a fővámhivatal igazgatója megígérte a beeskereki kereskedők, gyárosok és iparosok megbízottjának, dr. Zsupanszki Szlávko beeskereki ügyvédnek, hogy amint biztosítják a megfelelő helyiségeket, amelyek a vámhivatal és alkalmazottjainak elhelyezéséhez szükségesek, azonnal engedélyezi a vámhivatal felállítását. A beeskereki érdekelteknek sikerült is az igazgatóság követeléseit teljesíteni és kellő garanciák birtokában most már konkrét választ kértek a vámhivatal ügyében.

A közbenjárásnak meg lett a kívánt eredménye. A beogradi fővámhivatal igazgatója tegnap sürgönyileg értesítette a Bánáti Kereskedelmi- és Iparkamarát, hogy a beeskereki vámhivatal felállításához megadja hozzájárulását. A táviratban az igazgatóság közli, hogy garanciának veszi a beeskereki kereskedők, gyárosok és iparosok ígéretét s mivel most már semmi akadály nincs a vámhivatal szervezésének útjában, az engedélyt megadja. A sürgöny egyúttal megjegyezte, hogy a vámhivatal felállítását rendeletileg szabályozta. Az er-

ről szóló utasítás megérkezését minden percben várják.

A fővámhivatal igazgatósága napokkal ezelőtt közölte a beeskereki kamarával, hogy a főigazgató személyesen leutazik Beeskerekre, hogy megtekintse a kereskedők és gyárosok részéről felajánlott helyiségeket. A sürgöny után most tárgyalanná vált az igazgató útja. Nem lehetetlen azonban, hogy mégis eljön Beeskerekre és intézkedik a vámhivatal felállítására körüli munkálatok felől.

Hogy mikor kezd meg a vámhivatal működését, ma még bizonytalan. A kereskedők beadványukban március tizenötödikére kérték. Mivel nincsenek komolyabb akadályok a javaslat teljesítése előtt, több mint valószínű, hogy hozzájárulnak a tervhez. Ebben az esetben 15-én már megkezdendően működését.

A vámhivatal irodahelyiségeit a pénzügyigazgatóság épületében helyezik el. Raktárról szintén gondoskodtak. Az Országos Raktárházak igazgatósága átenged erre a célra egy huszonöt vagon befogadó képességű raktárt. Végül a tisztviselők lakásáról, mely legnehezebben volna megoldható, Aleksity Bogoljub polgármester gondoskodik.

Dániel, Freund Tibor, Stagelschmidt József. Könyvtáros: Christian Jenő. Karmester: Láng Imre. Választmányi tagok: Balás Iván, Borsodi Lajos dr., Freund Natália, Gyenes Viktor dr., Hubert Zsigmond dr., Kelemen János, Klein Árpád, Neumann Gyula dr., Nyárai Rezső, Nyárai Rezsőné, Schneider Péter, Treisz Géza, Vajda Lajos, Várkonyi József, Várady Imre dr., Kernné Végh Vilma, Végh Lajos dr., Vinczehidy Ernő dr., Wattay-Pelbárt Miklós, özv. Wattay-Pelbárt Dezsőné.

Ezután felolvasták a társaság alapszabályait, amelyet a közgyűlés változtatás nélkül elfogadott és ezáltal az elnök az Ady-Társaságot megalkultnak mondotta ki.

A közgyűlés után következett az Ady-Társaság első felolvasó ülése, amelynek részletes ismertetését holnap hozzuk.

Szeged — püspöki székhely.

A katolikus egyházat mélyen érintő kérdés dőlt el most, amely szerint a csanádi egyházmegye székhelyét Timisoaráról (Temesvárról) Magyarországra helyezték át. Dr. Glattfelder Gyula és felettes hatósága egy határozatot, hogy az egyházmegye új székhelye Szeged legyen. Felmerült az a terv is, hogy Makóra helyezték a püspök székhelyét, mert az egyházmegye magyar-

országi részének ez a legtermészetesebb központja és van megfelelő rezidenciaépület is ebben a városban. A legtöbb körülmény mégis Szeged mellett szól, mert ez Makóval szemben kulturális központ, amelynek jobban szüksége van a püspökségre. Szegednek ugyanis van egyeteme, két gimnáziuma, katolikus tanító- és tanítónő-képzője, a minoritáknak és a ferencieknek rendházaik. Az a körülmény is Szeged mellett döntött, hogy a püspöki birtok innen is jól elérhető és ez a város annak az egyházmegyének a központjába esik, amely most 3 országba tagolódott szét. A csanádi egyházmegyének Magyarországon 33, Romániában 154 és Jugoszláviában 67 plébániája van. Temesvár éppen akkor veszi el a püspöki székhelyet, amikor annak a 200 esztendő évfordulóját ünnepelhetné volna. 1723 augusztus 7-én rendelte el a bécsi udvar, hogy Temesvár legyen a csanádi egyházmegye székhelye és akkor mint az első temesvári püspököt gróf Nádasdi Lászlót nevezték ki az egyházmegye élére. A csanádi egyházmegye püspöksége tehát a közeli napokban megkezd berendezési munkálatait Szegeden.

HIREK

Márc.
14.

1803-ben szül. Klopstock Frigyes író. Legismertebb műve „A messiás” 1804-ben szül. Johann Strausz, a bécsi kedd-venc zeneköltője.

1883-ban meghalt Marx Károly, a modern szocializmus megeremítője.

A Székely-Kálmán-Kösa-hangverseny szerdán este fél 9 órakor lesz a Kaszinó nagytermében.

Házasság. Jermovity Jenő és Kardos Rózsi folyó hó 15-én d. u. 3 órakor házasságot kötnek Miletityeva u. 6. sz. alatt. (Minden külön értesítés helyett.)

Nő a Béga. A Béga vizállása napról-napra nagyobbodik. Félő, hogy további emelkedése veszéllyel fenyegeti az alacsonyabban fekvő területeket.

Uj eljárás a lakbér deponálásánál. A szociálpolitikai minisztériumtól fontos leirat érkezett a városhoz, mely szerint a lakásügyben deponálható pénz ezentúl nem a városi adóhivatalnál kell letétbe helyezni, hanem a járásbírósnál. A rendelet elsősorban arra az esetre vonatkozik, ha a háztulajdonos nem veszi át lakójától a házbért.

A királyné látogatása. Beogradból jelenti tudósítónk: Mária királyné Hrisztity és Hadzsity udvarhölgye kíséretében meglátogatta a Kraljica Natália utcában lévő második leánygimnáziumot. A diáklányok nagy ovációval fogadták a királynét, akinek tiszteletére hangversenyt is rendeztek.

Teodora.

A beogradi tanítónők tiltakoznak. Beogradból jelenti tudósítónk: A tanítónők tegnap gyűlést tartottak Beogradban, amelyen tiltakoztak a közoktatásügyi minisztérium egy régebbi határozata ellen, amelyben elrendeli, hogy Beogradban elemi iskolai igazgató nem lehet tanítónő. A gyűlésen határozati javaslatot hoztak, amelyben a döntés megmásként kérték. Előterjesztésüket elküldik a minisztériumnak.

Furesa öngyikosság. Sarajevóból jelentik: Gorgo Natos sarajevói görög kereskedő tegnap denaturált szeszszel leöntötte ruháját és meggyújtotta. A kereskedő a szó szoros értelmében szenné égett. A kereskedő az előző nap estélyén összevesztett bátyjával és ezért követte el tettét.

A beeskereki járás jegyzőinek értekezlete. A beeskereki járás jegyzői és az utbizottság tegnap ülést tartott Beeskereken, amelyen hivatali ügyeket tárgyaltak meg. Utána társasbéd volt.

A Székely-Kálmán-Kösa-hangverseny szerdán este fél 9 órakor lesz a Kaszinó nagytermében.

Lopják a szavazógolyókat. Sarajevóból jelentik: A sarajevói rendőrség letartóztatott négy bosnyák munkást, akik a választási anyagok szállításával voltak megbízva és utközben nagyobb mennyiségű golyót loptak el. A letartóztatott munkások bevallották a lopást.

Teodora.

Elsülyedt személyszállító hajó. Athénből jelentik, hogy Pirei és Salomine között elsülyedt egy személyszállító hajó. Kétszáz utas a tengerbe fulladt.

Az athéni SHS követ áthelyezése. Beogradból jelenti tudósítónk: Politikai körökben beszélnek, hogy Balugdzsity athéni SHS követet áthelyezik Berlinbe. A hír megerősítésre szorul.

Szemleut a kórházban Dr. Kujundzsity Vojislav egészségügyi miniszteri osztályfőnök vajdasági inspicálási útján tegnap Beeskerekre érkezett, ahol megvizsgálta a kórházat. Az osztályfőnök a legnagyobb elismerését és megelégedettségét fejezte ki a tapasztaltak felett a kórház vezetőségének.

Zavargás a szkopljei tanítóképzőben. Szkopljéból jelentik: A szkopljei tanítóképzőben zavargás tört ki a tanulók között, mert két társukat állítólag ok nélkül kizárták az intézetből. A diákok a kizártaknak visszavételét és két tanárnak a felfüggesztését követelik. Tegnap felvonulást rendeztek a tanári kar szobája előtt. A diákok fellépése oly fenyegető volt, hogy az igazgatóság a rendőrséget vette igénybe Teodora.

Arverezik Caruso hagyatékát. Rómából jelentik, hogy most kezdtek meg Caruso hagyatékának az árverését Newyorkban. Az első árverezett rész a művészeti gyűjtemény volt, amelyért 152 ezer dollár folyt be.

A Székely-Kálmán-Kösa-hangverseny szerdán este fél 9 órakor lesz a Kaszinó nagytermében.

A „Tüz” új köntösben. A „Tüz” Gömöri Jenő irodalmi folyóirata egészen új köntösben jelent meg most. A múlt évben feltűnést keltett, új formára tért át a folyóirat; nagy, rotációs irodalmi újsággá lett s talán az egyetlen ilyformájú irodalmi folyóirata volt mostanáig Középeurópanak. Most, — különösen az a tapasztalat, hogy a folyóiratot újságként kezelték és így nehéz volt megőrizni és bekötetni, már azért is, mert hamar összerongyolódott — arra bírta a „Tüz” szerkesztőségét, hogy kisebb, könyvalakú formára térjen át. A formaváltozással a lap olvasóinak régi kívánsága teljesült. — Az új szám nagyon érdekes és értékes közleményeket tartalmaz. Első helyen a folyóirat Garvay Andornak, az Amerikában élő híres magyar drámaírónak egy legújabb, izgalmasan érdekes és emellett irodalmi eszközökkel felépített drámáját kezdi közzélni: A „Bánya” e. amerikai tárgyú drámát. A szám többi közleményei: Dörmann érdekes filmnovellája: „A Bandolfi szeretője”, Bíró Pálnak „A hatvau éves jubileuma” c. cikke. Dreisernek a népszerű regényírónak válasza a „Tüz” Európa anketjára. Ady Endre szerb, zsargon és angol nyelven. Gömöri Jenő „Magyarok és románok” c. cikke. Verset közöl e szám: Falu Tamástól, Gömöri Jenőtől, Salamon Lászlótól, Pap Józseftől, Kereszturi Sándortól, Huzella Ödöntől, továbbá Hvidoslavtól, Razustól, Kraskótól, Bert Brechtől, Stefan Kremery és Gömöri Jenő fordításában. Franyó Zoltán és Sándor Pál kritikákat írtak. A „Beszélgetések” rovatban pedig Szentimrei Jenő levele és egy „Irodalmi szegénylegény mint sajátbetyár című cikk foglal helyét. A „Tüz” kiadóhivatala: Wien, Mariahilferstrasse 95.

Koresolyákat, orvosi műszereket és minden egyébét nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Guerillaharc Németországban.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Berlin, márc. 12. Bír német városkában vasárnap egy francia tisztet és tisztviselőt ismeretlen tettesek meggyilkoltak. A hatóság nyomozásai eddig semmiféle eredménnyel nem jártak.

Két német polgár jelentkezett a hatóságnál, akik azt vallják, hogy látták, amint a két tisztet francia katonák agyonlőtték.

Páris, márc. 12.

Bír városára száz millió márka büntetést róttak ki. Ha a tettesek nem kerülnek kézre, újabb szigorú

büntetés vár a városra. Poincaré kijelentette, hogy a tiszték meggyilkolását irgalmatlanul meg fogják torolni. Mindent meg fognak tenni, hogy véget vessenek a német nacionalisták üzelmeinek.

Maginot hadügyminiszter szemleutját a gyilkosság hírére megszakította és Búrbe utazott, ahol a két holttestet feldisznitette a becsületrend keresztjével.

Hír szerint valamennyi francia politikus követeli a Ruhr-vidék csapatainak megerősítését.

* Atutalásokat és csekkkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportörök részére valutabiztosításokat legjutányosabban eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

Új kéményseprési tarifa.

Elkészült a javaslat.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 13.

Ismeretes, hogy a beeskereki kéményseprőmestereknek már évek óta nincsen jóváhagyott ártarifájuk. A mesterek azóta kényük-kedvük szerint állapították meg, sokszor esetről-esetre a seprési díjakat, a melyet azonban a legtöbb háztulajdonos és bérlő nem fogadott el. A fizetést megtagadó felek azzal érveltek, hogy amíg új tarifát nem kapnak, nem hajlandók az önkényesen kirótt díjakat fizetni, hanem a legutolsó illetményeket ismerik el érvényesnek és aszerint törlesztik tartozásaikat

A kéményseprők és az érdekelt polgárok közötti harc most befejezés előtt áll. A kéményseprők sürgetésére Turinszki Milivoj városi tanácsos Vuletin Gligorije városi jegyzővel és a mesterek kiküldötteivel egyetértőleg összeállította az 1920, 1921, 1922. és 1923. évre szóló tarifát.

Az új árjegyzék a következőképpen szól:

Földszintes kémény 6, 18, 30 és 36 dinár. Emeletes kémény 750 dinár, 2250, 36 és 45 dinár. Kétemeletes kémény 9, 27, 42, 54 din. Földszintes égetés 4, 6, 10, 12 din. Minden további emelet 1, 150, 250, 3 dinár. Új kémény levakolása, ha földszintes 3, 6, 10, 16 dinár. Minden további emelet 1, 150, 250, 3 dinár. Takaréktűzhely egy sütővel 150, 3, 5, 6 dinár. Takaréktűzhely két sütővel 2, 450, 650, 8 dinár. Takaréktűzhely három sütővel 250, 5, 8, 10 dinár. Vaskályha kiséprése és összeállítása 150, 3, 5, 6 dinár. Kisebb alaku cső kiséprése és összeállítása —50, 1, 2, 3 dinár, nagyobb alaku cső kiséprése és tisztítása 1, 2, 4, 5 dinár. Füstcsatorna nagyobb alaku —25, — 75, 1, 18 dinár Füstcsatorna fekvő alaku —50, 150, 2, 24 dinár. Nagyobb takaréktűzhely, pld. vendéglőben, kávéházban 5, 10, 15, 20 dinár. Gyárkémény (malom vagy más gyár) egyes seprése tizenöt

méterig méterenként 6 dinár, tizenöt méteren felül 50%-al több fizetendő. A gyárkéményeket évenként legalább is négyszer kell tisztítani. A város belterületén kívüli épület (Kültelek) a kéményseprési díjak öt kilométerig 100%, öttől tíz kilométerig 200%, tíz kilométeren túl 300%. A fenti díjaknál az első szám az 1920-as, a második az 1921-es, a harmadik az 1922, a negyedik pedig 1923. évre szól.

A seprési és fontosabb munkálatokat havonta legalább egyszer kell elvégeztetni. Ahol kéthetente szükségessé válik, a díjakat kétszeresen, ahol pedig nyolc naponként, négyszeresen számítják az illetményeket. Sürgős munkánál, amelyet éjjel vagy ünnepnap végeztenek el, a díjak száz százalékkal drágábbak.

A kéményseprőmesterek ezzel a tarifával a legteljesebb mértékben meg vannak elégedve, mert szemintük némiképpen arányban áll a mai drágasággal és körülbelül eléri a békebeli tisztítási díj magasságát, a két korona negyven fillért. A már előre lefizetett díjakat természetesen levonják, ha a fenti tervezet jogerőre emelkedik.

A javaslatot a városi tanács a napokban fogja tárgyalni. A végleges döntést természetesen csak a legközelebbi közgyűlés hozza meg, mely a választások után ül össze.

Husz gramm mérég rejtélyes eltűnése.

Bredménytelen a nyomozás.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Beeskerek, márc. 13.

Rejtélyes esettel foglalkozik most a megye bünygyi hatósága. A bavnistei gyógyszerházból eddig kiderítetlen módon eltűnt egy erősen ható mérégkészlet, mely mint preparátum nagy értéket képvisel.

A mérég néhány nappal ezelőtt tűnt el a patika állványáról. A gyógyszer tartalmzó anyag egy edénykében volt, amelyet a tulajdonos néhány pillanatra letett a kiszolgáló asztalkára. Amikor rövid idő múlva rendes helyére akarta visszatenni a mérget, már csak hűlt helyét találta. Mindenütt kutatta, kereste az edényt, de csak nem tudott nyomára akadni. Feljelentésére megindult a legszélesebbkörű nyomozás, mely mindezeideig azonban kevés eredménnyel járt.

A mérget santoninnak hívják, a

cina virágnak ható anyaga. A santoni erősen ható mérég, mely eleinte a színérzést zavarja meg, de halált is okozhat. Igen kis adagban, mint preparátumot, bélférgék elleni gyógyszerül használják. A mérgeből husz grammot vittek el a tolvajok, aminek értéke meglehetősen nagy.

A düledező beeskereki házak.

Három eset egy nap alatt.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 13.

A házösszeomlások krónikája tegnap újabb három esettel gazdagodott. Míg ezideig naponta átlag csak egyről szereztünk tudomást, illetve csak egy ház tartotta szükségesnek a végelgyengülési folyamatot produkálni, addig most ijesztő módon kettesével, hármasával teszük ezt. A beeskereki házak közül a régebbi építkezésük — kevés kivétellel — mind dülőfélben vannak, úgy hogy folytonosan újabb és újabb összeomlásoktól lehet tartani. Egy beeskereki szakember véleménye szerint legalább is három száz az olyan épületek száma, amelyek sürgős javítást, átalakítást szükségelnek.

Az eddigi esetekben szerencsére csak anyagi kár volt, félt azonban, hogy legközelebb katasztrófális következményeket von maga után. A fenyegetett lakásokból sokszor csak a legutolsó pillanatokban nagynehezen menekülhetnek ki a bérlők, könnyen megtörténhetik viszont, hogy az összeomló falak maguk alá temetik a lakókat. Legfőbb ideje volna, hogy a hatóságok erélyes kézzel kezükbe vegyék az ügyet és a házakat elhanyagoló háztulajdonosokat kötelezzék a javításra.

A tegnapi három eset közül az első a Lesingova (Kossuth) utcában történt, ahol az egyik lakóház teteje beszakadt. A lakást előzőleg már kiürítették és így butodarabok nem pusztultak el. A kérdéses időben szerencsére senki sem tartózkodott a veszélyeztetett helyen.

A Sava Tekelija (Tökölyi) utcában lévő Vorgity-féle háznak, amelyet a múlt év szeptemberében hoztak csak tető alá, az utcaára néző fala omlott be mintegy tizenhat méter körzetben. A fal belső oldalán istálló és kocsiszín volt és az utcai lakásból csak egy jelentéktelen kis részt szakított ki. A téglanyag nagyrésze hatalmas robaj kíséretében métermázsás darabokban esett az utca járdájára. További veszélytől nem kell tartani s így az utcai lakás kiürítése nem vált szükségessé.

A harmadik eset a Generala Jankovitya (Juránics) és a Sava Tekelija utca sarkán történt. A saroképület hosszú kökerítése, husz méter hosszúságban hirtelen nagy zajjal megrepedezett és detonációszerű robajjal összedült.

**Izgalmas részletek
Károly lemondásáról.**

Zita: egy uralkodó sohasem mondhat le! — Hogyan írta alá Károly a lemondó manifestumot. — Werkmann császári magántitkár vallomásai.

Eddig sötét fátyolba burkoltan állt előttünk Károly exkirály lemondásának története. A lemondás idejének történelmi óráiban Károly exkirály titkára, Werkmann az uralkodó közvetlen közelében tartózkodott. Werkmann most kiadja memoirjait. „Der Todlauf Maderia“ címen és ez a mű legközelebb Münchenben kerül a könyvpiacon. Még a könyv megjelenése előtt módunkban áll a következő érdekfeszítő fejezetet közölni:

Harc Károly aláírásáért.

1918 november 10-én a külügyminisztérium egy vezető személyisége Slotov jelent meg Schönbrunnban. A közeli felfordulástól szóló hírek eljutottak a semleges hatalmak követéséhez is. A semleges államok követői kijelentették, hogy kollektíve lépnek fel az uralkodó védelmére és lehetővé teszik, ha erre szükség lesz, hogy külföldre meneküljön. November 11-én Károly nagy nyugtalanság vett erőt. Magához kérte Werkmann és megkérdezte tőle, hogy mi van a keresztényszociálisták azon javaslatával, mely szerint Ausztriában népszavazás döntson az államforma kérdésében. Werkmann nem tudott erre válaszolni. Rövid idő múlva Werkmann Wiesner nagykövet hívta fel telefonon a külügyminisztériumból és közölte vele a németausztriai nemzeti tanácsköztársasági határozatát. Ezután Lammaseh miniszterelnök és Gayer miniszter jöttek. Mind a ketten végsőkig izgatottak voltak. 11 órakor vezették őket a császár elé. Ekkor Werkmann egy telefonérintést kapott, az „Austria“ című keresztényszociálista könyvatos egy hírét közölték vele, mely szerint:

„A korona viselője hír szerint még a Nemzeti Tanács holnapi ülése előtt visszavonul. Ugyanekkor lemond a Lammaseh-kormány. A jövődó államformáról csak a népszavazás dönthet.“
Ez a párnyilatkozat ugylátszik presszió akart lenni arra, hogy a császár aláírja a lemondó manifestumot. A kommunikét a császár iróasztalára juttatták, a császár komoran olvasta el. Gayer így szólt a császárhoz:

— Felséged látja, hogy a keresztényszociálista-párt is pressziót gyakorol: Felséged aláírása nélkül, a döntés felséged ellen szól majd. A beérkezett hírek szerint felség a munkástömegeket itt láthatja majd Schönbrunnban. Minden bizonynal nem áll majd egyedül felség — de az a kevés ember, aki nem hagyta el, el fog esni. Eibukik felséged is.

Nincs kiút, csak a manifestum, a mely azonnal kell nekünk, ebben a pillanatban! El kell juttatni az államnyomdába, hogy délután 3-kor már publikálhassuk! Csak ez a nyilatkozat tarthatja vissza azokat, akik már nem riadnak vissza semmitől sem!

Lammaseh miniszterelnök is kaptatálja a császárt:

— Igen, ennek meg kell történnie! Szükségem van azonnal a papírral! Kérem az aláírást!

A császár megkérte a minisztereket, hogy hagyják magára. Werkmann a szobában maradt. Károly egy kérdő pillantást vetett rá. Werkmann így szólt:

— Kérem felségedet, hogy írja alá!
(Folytatjuk).

**Köburg Lujza
nyomorog.**

Anyagi támogatást kér leányától.

Egy régi szerelmi históriának valamikor fényben ragyogó hősnőjéről hoz szomorú hírt a táviró. Egy wien-i jelentés szerint Köburg Fülöp herceg elvált felesége, Lujza belga királyi hercegnő, aki most Wienben él, szűkös anyagi viszonyok közé jutott a német és az osztrák valuta leromlása következtében. Ezért meghitt emberei útján tárgyalásokat kezdett leányával, Dóra schleiswogholsteini hercegnével, aki Prikenauban lakik, hogy emelje föl a tartásdíjat. A hercegasszony és leánya között még régebben egyezség jött létre, amelynek értelmében Dóra hercegnő havonta 60.000 márka járadékot juttat anyjának. Ez az összeg akkor 4 millió osztrák korona volt, de azóta a márka úgy elértéktelenedett, hogy a hercegasszony a 60.000 márkából nem tudott megélni s leánya a tartásdíjat önként megkészszerzte. Most ez a pénz is kevés a legszükségesebbre s Lujza hercegasszony anyagi segítséget kér leányától.

Gépész,

ki már pár évig szívógázmotort önállóan kezel, állandó alkalmazást nyerhet
Ajánlatokat a „Torontál“ kiadóhivatalába kérek. 444

Bármilyen

kartondobozt

legszebben és legolcsóbban készít a
Vojvodinai Dobozipar Subotica,
Sudarevičeva utca 84. sz. 402

Eladó

445
egy 4 HP BENZINMOTOR, Magyar Motorgyár szombathelyi gyártmánya, eredeti gyertyagyújtással és ventilátor hűtéssel Bővebbet: Jakob Löschingernél, Begej Sveti Djuradi.

Felhívás

az ország összes kereskedelmi és iparvállalatához!

1923. év nyarán Novi Sadon rendezendő ipar- és kereskedelmi kiállításra terv szerint egy állandó pavillon építését úgy közgazdasági, mint takarékosági szempontból praktikusnak találjuk. Ezért elkészítettük ezen állandó épületnek (pavillonnak) tervrajzát, persze kikalkulálva az építészek által, mennyibe kerül egy m² örökös kiállítási hely. Ezen állandó kiállítási pavillont az építők nem nyereszkeségi szempontból építik, hanem közgazdasági és takarékosági szempontból.

Minden jelentkező és az építkezésben résztvevő ezen állandó kiállítási épület tulajdonosa. A felépített terület részét minden évben 2 hónapra igénybe veheti díjmentesen és örökösen kiállíthat. Aki fizetett, részére a használati joga be lesz táblázva, melyet az illető cég utódai is igénybe vehetnek s jogaitak érvényesíthetik.

A kereskedelmi és iparkamara, mint a kereskedők és iparosok jogait védő erkölcsi testület rendelkezik, az év többi 10 hónapjában az állandó kiállítási pavillon felett s saját céljaira és egyéb közgazdasági célokra fogja a pavillont igénybe venni, vagyis mi építők azt a kamarának engedjük át. Ezen kiállítási pavillon 1923 április 15-től 1923 jun. 15-ig, tehát 2 hónap alatt elkészülhet. Felhívjuk az összes ipar és kereskedelmi vállalatokat, hogy sürgősen jelentkezzen minden cég, amely itt kiállítani szándékozik, hogy mennyi területet és milyen célokra óhajtja azt igénybe venni.

A pavillon tervrajza irodánkban az A. Schiff ponyva- és zsákkikészítőgyár Novi Sad, Futoska ulica 4. (Távirat Jutesif, Telefon 403) megtekinthető, ugyanott pontos felvilágosítás kapható, mennyit kell lefizetni egy m² terület egyszersmindenkori felépítésére, melyről azonnal utalványt kap, hogy a roá eső díjrést egy megnevezendő novisadi banknál lefizesse.

Kérjük az ország összes ipari és kereskedelmi vállalatait, hogy a leg-sürgősebben jelentkezzenek a részvételre, hogy az építkezés megkezdhető legyen.

Minden jelentkezést a kiállítást rendező bizottságnál jóváhagyás végett betérjesztünk.

Kiváló tisztelettel

Schiff Ábrahám

zsák-, ponyva- és zsinagáru nagykereskedése
Novi Sad, Futaki-utca 4. sz

A kiadóhivatal telefonja — 21.
A szerkesztőség telefonja 281.

Szőlőkarók

egészséges tölgyfából, 125 és 150 cm. hosszú, minden mennyiségben kaphatók azonnali szállításra 436

Gergely Samu

fakereskedőnél, Vel. Beeskerek.

Telefon 246, 309.

Egy jó helyen és jóforgalmu **vendéglő és kávéház** más vállalkozás miatt **bérbeadó.** Lettár eladó. Üzletelhelyiség megegyezés szerinti évekre bérbeadó. Bővebbet: Glassen Ferenc tulajdonosnál, Petrogradska és Silerova u. sarkán. 449

Keresek

egy szoba-konyhás lakást, esetleg butorozva is megfelel. 450

Cím a „Torontál“ kiadóhivatalában.

Azonnal olcsón eladó

teljes villamosberendezés (dinamó, kapcsolótábla és körülbelül 3 kilométer fővezeték), azonkívül ugyanott kapható egy 70 amp. dinamó kapcsolótáblával és egy 10 amp. dinamó. Közeli felvilágosítást ad dr. Nika Gyurits, Vrsac. Megtekinthető Kudricon 440

Eladó egy ebédlő-berendezés

a legolcsóbb áron Gimnázium-utca 18. 447

Helybeli iparvállalat keres

kellő tőkével rendelkező társat üzembővívitéshez, szükséges tőke 150 ezer D.

Cím a „Torontál“ kiadóhivatalában. 446

500 darab férfikalap

kiadásítás, 50 dinár darabja 443
Boskovity S. J.-nál, „a Gólyához“.

Szemfedeleket, koporsó-diszeket, tapétákat és mindenemű temetkezési cikket

gyári áron ajánl 201
„PAX“
temetkezési cikkek nagykereskedése
NOVI SAD Zrinyi Petra u. 20, az udvarban

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállalat fuvarlevél felülvizsgálat és vasuti szállítástól eredő mindennemű visszkereseteket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).

Vel. Beeskerek, Etvesova u. 5.

VR SAC és vidéken HIRDETESEKET a „TORONTÁL“ részére felvesz 938

GRÓB JENŐ

hírlap hirdetési iroda, VR SAC.

